

Landbruksdepartementet
Pb 8007 Dep
0030 Oslo

Att: Astrid Eikeland

Landbruksdepartementet	
Saksnr.: 03/1018	Doknr.: 23
Mottatt: 01 SEPT 2003	MP/SPH
Saksbeh.: LAE	Ark.: 852
Oppr:	Avskr:

Deres ref.: 2003/1018/mp A.852

Vår ref.: 505/GHL

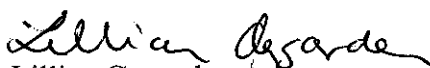
Dato:
28. august 2003

Høringsuttalelse til 'Evaluering av handlingsplanen for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler. Forslag til tiltak under en ny handlingsplan'.

Viser til brev av 03.06.2003 med forespørsel om høringsuttalelse til evalueringen og forslag til tiltak under ny handlingsplan. Vedlagt følger notat med høringsuttalelse fra Jordforsk.

Vennlig hilsen

Jordforsk

Lillian Øygarden
Forskningsjef

Gro Hege Ludvigsen

Programleder

Vedlegg: Notat

Kopi: Statens landbrukstilsyn
Statens landbruksforvaltning

JORDFORSK - Senter for jordfaglig miljøforskning

Hovedkontor

Adr: Frederik A. Dahls vei 20, 1432 Ås
Tlf: 64 94 81 00
Fax: 64 94 81 10

Jordforsk Lab

Adr: Frederik A. Dahls vei 12, 1432 Ås
Tlf: 64 94 81 00
Fax: 64 94 81 20

Distriktsskontor: Jordforsk Nord-Norge-kontoret

Vågønes forskingsstasjon Tlf: 75 58 32 22
8010 Bodø Fax: 75 58 80 99

E-post: jordforsk@jordforsk.no Internett: www.jordforsk.no

Besøksadresse: Saghellinga, innng. A, NLH. Bankgiro: 8120.05.10097. SWIFT: FOKBNO22. FNR: NO 946 245 593 MVA

***Høringsuttalelse til 'Handlingsplan for redusert risiko ved bruk av
plantevernmidler. Forslag til tiltak i ny handlingsplan.'***

Til: Astrid Eikeland, Landbruksdepartementet

Fra: Gro Hege Ludvigsen, Jordforsk

Kopi til: Heidi Morka og Terje Haraldsen Landbrukstilsynet

Bjørn Huso og Johan Kollerud, Landbruksforvaltningen

Dato: 28. august 2003

Sammendrag

Innenfor tiltakene 'Godkjenning av plantevernmidler' og 'Overvåking i miljøet' er det særlig behov for følgende aktiviteter:

- Finansiering av supplerende overvåkingsfelt (rutefelt) med målsetting: "Varsling for utvasking av pesticider til grøfter, overflatevann og grunnvann."
- Iverksettelse av det foreslåtte tiltaket med å kartlegge forekomsten av rester av pesticider i de nasjonalt viktigste grunnvannsforekomstene.

Jordforsk vil også påpeke behovene innenfor tiltaket 'Forskning', spesielt behovet for å framskaffe data og modeller for risikovurderinger og kunnskap som kan medvirke til å forklare årsakssammenhenger mellom bruk av pesticider og funn i miljøet. Det er ønskelig med ressurser for å utvikle den nasjonal analysekapasiteten for pesticider. Det er behovet for mer kunnskap om:

- Pesticidenes effekter på organismer i jord.
 - Binding og nedbrytning av pesticider under kalde klimatiske forhold.
 - Biologiske rensesystemers effekter på nedbrytning av pesticider.
-

Generelt

Jordforsk vurderer rapporten 'Evalueringen av handlingsplanen for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler' som et godt dokument for videre arbeid innen fagområdet. Jordforsk er positive til forslaget om at arbeidet blir videreført i en ny 'Handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler (2004-2008)'.

Mål for handlingsplanen

Vi har ingen merknader til målformuleringene i handlingsplanen, men vil påpeke at målformuleringene knyttet til plantevernmidler i bekker, overflatevann og grunnvann er ambisiøse og krever aktive tiltak innenfor Handlingsplanen for å dokumentere problemomfang og utvikling i henhold til målsettinger.

Vi har heller ikke merknader til analyser og vurderinger av tiltakene som ble gjennomført i den tidligere Handlingsplanperioden, med unntak av et par mindre feil i rapporten: s 29 om JOVA-programmet: 'Vidare er det positivt at det no er utvikla analysemetodar også for nokre lågdosemidler'. Det er her viktig å skille mellom analysemetoder som vi har utviklet nasjonalt og metoder som er tilgjengelig i det internasjonale markedet. Vi har i JOVA-programmet analysert for lavdosemidler, men disse prøvene er sendt til Danmark for analyse. JOVA-programmet har et samarbeid med Planteforsk Pesticidla-

laboratoriet som har ansvaret for utvikling av analysemetoder. Dette samarbeidet er et viktig for JOVA-programmet fordi kunnskap om analysemetoder og den potensielle gjenfinning av stoffene, er viktig for prioriteringene i programmet. Dette oppnår en gjennom et tett samarbeid mellom JOVA-programmet og analyselaboratoriet. Utviklingen av analysespekteret slik som ønsket i Handlingsplanen, vil derfor kreve en satsing på utvikling av analyser ved Planteforsk Pesticidlaboratoriet i Norge.

Videre er det en liten feil på s.35, fjerde siste linje. Rapporten om overvåking av gol-fanlegg skal være ferdig høsten 2003 (ikke våren 2003).

Foreslåtte tiltak

Jordforsk har merknader til følgende tiltak som er foreslått i planen:

Godkjenningsordningen for plantevernmidler / Overvåking

Vi vil påpeke at JOVA-programmet driver overvåking på nedbørfeltnivå og er en viktig bidragsyter som gir data om pesticidenees gjenfinning under praktisk bruk i norsk landbruk. Ved godkjenning av pesticidene er dette viktige tilleggsopplysninger om pesticidenees oppførsel under norske forhold og et supplement til dokumentasjonen om stoffenes egenskaper. Overvåkingen på nedbørfeltnivå gir imidlertid en del begrensninger som gjør at dersom godkjenningsmyndighetene skal få en best mulig dokumentasjon på stoffenes egenskaper, bør JOVA-programmet suppleres med overvåkingsfelt som kan gi mer kontrollert informasjon enn overvåking på nedbørfeltnivå.

Begrensningene i JOVA-programmet er blant annet knyttet til søkespekteret (som nevnt i evalueringen av 'Handlingsplanen') men også til overvåkingsfeltenes karakter og metode for prøvetaking. Her nevnes kun begrensningene i JOVA som medfører behov for ytterligere tiltak, mens fordelene med JOVA-programmets metoder er beskrevet i Rammeplan for JOVA (Ludvigsen et al. 2003):

1. Ikke alle aktuelle plantevernmidler brukes i overvåkingsfeltene i JOVA.
2. Plantevernmidler som brukes i lite omfang eller lave konsentrasjoner (blant annet lavdosemidlene), vil ikke kunne påvises på grunn av målemetodiske forhold i JOVA-felt. Disse kan likevel være potensielt skadelig for vannmiljøet.
3. JOVA-overvåkingsfelt er basert på bondens valg og bruk av pesticider. Dette gir ikke full kontroll over tilførte doser og tidspunkt og dette gir begrensninger i tolkningene av dataene.
4. Data for JOVA-overvåkingsfelt har begrensninger i forhold til bruk i modeller. Bruk av modeller er svært viktig i godkjenningen av pesticider i Europa. Det er behov for data fra mer kontrollerte betingelser til å kalibrere og evaluere modeller under norske forhold.
5. JOVA-feltene alene har vanskelig for å møte behovet som er spesielt påpekt i Handlingsplanen mål under overvåkingen som er: 'å omfatte alle middel som har potensial for å påføre miljøet skade, medrekne lågdosemidler og nedbrytningsprodukt.' På grunn av ekstremt lave doser krever disse stoffene forsøksfelt med mer kontrollerte betingelser.

Det er derfor behov for en annen type overvåking som er mer direkte knyttet til godkjenningen av pesticider på linje med det danske programmet: 'VAP – Varslingssystem for udvaskning av pesticider til grunnvann.' Det danske programmet omfatter 6 overvåkingsfelt som er detaljert instrumentert. De sprøytes og prøvetas for å følge utviklingen av utvalgte pesticider. Programmet kommer i tillegg til de ordinære overvåkingsprogram av pesticider i vannløp, sjøer og grunnvann.

Jordforsk vil anbefale at det bevilges penger innen for Handlingsplanens rammer til å utvikle et VAP-program tilpasset norske forhold: "Varsling for utvasking av pesticider til grøfter, overflatevann og grunnvann."

Vi vil også nevne at det innenfor JOVA-programmet i 2003 er foreslått å **starte opp et slikt arbeid**, ved at det er bevilget penger til en teknisk oppgradering av 'Rutefeltet Kvithamar'¹ i Nord-Trøndelag med et todelt ambisjonsnivå:

1. Vanlig drift og sprøyting etter normal bruk (slik feltet ble brukt da det var inne i JOVA-programmet i perioden 1997-1998). Dette innebærer en videre prioritering av feltet innenfor JOVA-programmets rammer.
2. Videre utvikling av feltet til et 'VAP' for de pesticider som en ønsker å få dokumentert under kalde klimatiske forhold. Dette innebærer tilleggsbevilgninger fra myndighetene ut over JOVA-programmets rammer.

I handlingsplanen er det også foreslått at det bør 'vurderast å kartleggje førekomsten av restar av plantevernmiddel i dei nasjonalt viktigaste grunnvassmagasina'. Jordforsk vil anbefale at et slikt arbeid blir prioritert for gjennomføring. Rapporten 'Rammeplan for JOVA – perioden 2003-2006' påpeker spesielt kunnskapsbehovet for dokumentasjon av tilstanden i de store grunnvannsmagasiner. Spesielt fordi dette er en svært viktig problemstilling i Europa og en forventer økt behov for rapportering av dette i tilknytning til blant annet Rammedirektivet for vann. Jordforsk vil derfor anbefale at arbeidet med å kartlegge forekomsten av rester av pesticider i de nasjonalt viktigste grunnvannsforekomstene iverksettes.

Jordforsk vil også påpeke behovet for overvåking av andre brukergrupper av plantevernmidler enn landbruket. Jordforsk har i 2002-2003 på oppdrag av Golfforbundet og Landbrukstilsynet et prosjekt med overvåking av golfbaner. Prosjektet vil bli sluttrapportert høsten 2003. Dersom overvåkingen av golfbaner skal videreføres, må det særskilte midler til dette. Det forekommer heller ikke noen overvåking av annen bruk av pesticider for eksempel innen jernbane, vei og private hager, JOVA-programmet dekker kun overvåking av pesticider innen landbruket.

Som nevnt innledningsvis er det ønskelig å opprettholde og utvikle den nasjonale analysekapasiteten for pesticider. JOVA-programmet har et tett samarbeid med Planteforsk Pesticidlaboratoriet og det er viktig for programmet at analysekapasiteten stadig utvides med nye stoff.

Forskning og utvikling (FoU)

Jordforsk vil støtte tilrådingen i Handlingsplanen om 'behovet for å framskaffe data og modellar for risikovurderingar og kunnskap som kan medverke til å forklare årsakssammenheng mellom bruk av plantevernmiddel og funn i miljøet'. Vi vil peke på at dersom en satser på å utvikle et VAP-program i Norge: "Varsling for utvasking av pesticider til grøfter og grunnvann", så vil modellarbeid i tilknytning til dette være viktig og må tildeles tilstrekkelig midler.

I tillegg vil vi peke på noen forskningsbehov som ikke er nevnt i Handlingsplanen. Spesielt behovet for mer kunnskap om pesticidenes effekter på organismer i jord, samt kunnskap om binding og nedbrytning av pesticider under kalde klimatiske forhold.

Fangdammer og vegetasjonssoner er viktige tiltak for å begrense tap av næringsstoffer til resipienter. Jordforsk har blant annet gjennomført forsøk med vegetasjonssoners ef-

¹ Kvithamarfeltet måler avrenning av overflatevann og grøftevann og er aktuelt å ytterligere instrumentere for grunnvann.

fekt på tilbakeholdelse av pesticider med sterk binding til jord. Jordforsk har også bygget en fangdam med et testanlegg med 8 parallelle filtre. Dette anlegget ble ferdigstilt i 2002 og gir muligheter for å framskaffe kunnskap om tiltak for nedbrytning av pesticider under norske forhold. Det er behov for mer forskning som kan gi kunnskap om biologiske rensesystemers effekter på nedbrytning av pesticider.

Referanse:

Ludvigsen, G.H., Øygarden L. Vagstad, N., Bechmann M. & Vandsemb, S. 2003.
Rammeplan for JOVA – Jord og vannovervåking i landbruket. Perioden 2003-2006.